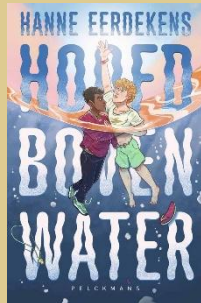

Inspiratiefiche

door Sammie Stege

Hoofd boven water

Auteur: Hanne Eerdekens
Illustrator: Jeroen Van Zwol
Uitgever: Pelckmans
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Met *Hoofd boven water* bewijst Hanne Eerdekens (2000) nogmaals dat queerliteratuur op haar lijf geschreven is. Haar twee eerdere boeken (*Met jou is het anders* en *Polaris*) waren beide geselecteerd voor de Leesjury in voorgaande jaren. Eerdekens geeft les in het middelbaar onderwijs als leerkracht talen en is actief op sociale media. Via BookTok deelt ze haar boekentips en neemt ze ons mee in haar creatieve schrijfproces. Daarnaast geeft ze schrijfwerkshops en lezingen in scholen en bibliotheken. Ondertussen schrijft ze verder aan haar vierde boek *De zielenstorm*.

Korte inhoud

Aster krijgt nog 1 laatste kans: als hij zich nu niet beter gaat gedragen, wordt hij van school gestuurd. Om zich te bewijzen wordt hij de buddy van Linus, die na zijn auto-ongeluk opnieuw naar school gaat. Door zijn rolstoel is dat een extra moeilijke opgave. Het is aan Aster om Linus te helpen waar nodig, maar daar zit Linus helemaal niet op te wachten. Hij wil niks liever dan gewoon zijn en niet overal worden aangestaard. Een buddy die door heel de school gekend is en niet altijd op de goede manier, maakt dat niet gemakkelijker. Toch ontstaat er een vriendschap door het constante contact en de verrassende persoonlijke vragen die gesteld worden tijdens de uren sport. De twee jongens kunnen niet harder van elkaar verschillen, maar schijn bedriegt. Aster (die het gevoel heeft dat hij niet goed genoeg is en heel eenzaam is door de afwezigheid van zijn moeder) en Linus (revaliderend en hierdoor gebonden aan een rolstoel en misbruikt door zijn overleden coach) worstelen beiden met hun eigen verleden en toekomst, maar juist daardoor ontstaat er een onverwachte romantische band.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

- Zou je het boek zelf oppakken als je het ziet liggen? Waarom wel/niet? Welke elementen spreken je wel/niet aan?
- Wat denk je dat de band tussen de twee jongens op de voorkant zou kunnen zijn? Waarom denk je dat?
- Heb je al eerder queerboeken gelezen? Denk je dat het een thema is dat je leuk vindt?
- Ken je nog boeken met soortgelijke thema's? (Denk aan *Heartstopper*, *Oever*, *Zomerburen*, *Ik geef je de zon*, *Aan het einde gaan ze allebei dood*)

2

TIJDENS HET LEZEN

- Let op de vormgeving aan de binnenkant terwijl je leest. Welke verschillende elementen zie je allemaal? (de ballonnen met tekstberichtjes, de golf aan het begin van ieder hoofdstuk, de kat op het boek als element tussen de verschillende alinea's) Wat vind je van al deze verschillende elementen? Welke invloed hebben ze op de leesbaarheid? (Hoe hoger de golf, hoe moeilijker de personages het hebben. Ze houden hun hoofd maar moeilijk 'boven water'. Als het goed gaat met de personages, is de golf lager. Ze kunnen hun hoofd dan ook makkelijker 'boven water' houden.)
- In het boek gebruikt Hanne Eerdekens verschillende Engelse woorden. Schrijf er tijdens het lezen een paar op. Vind je deze woorden storend of juist passend bij het verhaal? Zijn er woorden die je niet begreep? (whatever, dude, love you, mental breakdown, shit, what the hell)
- Welke situaties uit het boek herken je bij jou op school? (bv. de verschillende groepen leerlingen, de kluisjes, de verplaatsingen van lokaal naar lokaal, etc.)
- Let op het verschil tussen de hoofdstukken van Aster en Linus. Welke verschillen zijn er tussen de twee hoofdstukken? Wiens verhaal lees je liever? (beide personages maken persoonlijk veel mee, de gevoelens van beide personages worden meer in detail beschreven, je krijgt als lezer mee wat het andere personage niet meekrijgt)

Materiaal

- laptop of tablet

Cover en vormgeving

- Welke personages zie je op de voorkant? Is dit hoe je ze had ingebeeld?
- Welke andere elementen uit het verhaal zie je terugkomen? Wat herken je nog meer op de voor- en achterkant? (Het fluitje stelt de coach van Linus voor, de ijsjes van de date, de slechte toetsen van Aster, de feestmutsjes van de verjaardag van Aster, de gehaakte knuffel die Linus voor Aster maakt, het boek van Aster, de kapotte trofee van Linus als symbool dat hij niet meer kan zwemmen, de rolstoel van Linus en de dobbelstenen van de spelletjes die Linus met zijn vrienden doet.)
- In de tekst wordt afgewisseld tussen stukken tekst en hier en daar tekstberichten. Waarom leest dit wel/niet aangenaam?

Personages

- Aster Parmentier: Aster is de 'badboy' van de school. Hij is uit de kast, zoent iedereen die hij wil en vult zijn dagen met spijbelen, roken en lezen. Zijn moeder is bijna nooit thuis en zijn vader weet niet dat hij bestaat, dus Aster is veel alleen thuis. Iedere woensdag gaat hij bij zijn grootouders eten, wat laat zien dat hij familie wel heel belangrijk vindt. Zijn ontmoeting met Linus is onverwacht en hij weet eerst niet hoe hij moet omgaan met de situatie. Hij moet een goede buddy zijn om te mogen blijven en dat zal hij dus doen. Als Linus hem begint te helpen met zijn punten, merkt hij dat hij verliefd wordt op Linus. Langzaam maar zeker wordt het contact sterker en durft Aster zijn hart open te stellen voor Linus. De twee vormen een koppel.
- Linus Mertens: Linus is een zwemmer die alles voor zijn sport overheeft. Als hij in een ongeval terechtkomt waarin zijn coach sterft, raakt hij verlamd aan zijn benen. Na 3 maanden revalidatie keert hij terug naar school en krijgt hij Aster als buddy. Hij is vooral gefrustreerd omdat alles hem zoveel moeite kost en zijn moeder heel beschermend over hem is. Uiteindelijk komt naar boven dat Linus seksueel overschrijdend gedrag meegemaakt heeft met zijn coach. Hij gaat naar een psycholoog en Aster steunt hem hierin.
- Oona (vriend van Linus): Oona is de beste vriendin van Linus. Ze is heel beschermend, zeker na het ongeluk. Ze is van Marokkaanse afkomst en doet veel met haar familie. Ze nodigt Andries, Linus en Aster tijdens de vasten uit voor het avondeten.
- Andries (vriend van Linus): Andries is de verlegen en timide vriend van Linus. Hij zegt niet veel, maar zijn aanwezigheid geeft Linus rust. Hij speelt graag Dungeons en Dragons, zowel op school als met wat vrienden buiten school.

- Lukas (vriend van Aster): Lukas is de beste vriend van Aster. Hij is degene met wie Aster gaat feesten, rookt en de lessen overslaat. Hij is ook een van de weinige personen die aan Aster kan zien hoe hij zich voelt.
- Op welk personage lijkt je zelf het meeste? Waarom?
- Kun je de twee hoofdpersonages beschrijven in vijf woorden? (Linus: verlegen, koppig, zacht karakter, gemotiveerd, schichtig, gefrustreerd, aardig. Aster: populair, sociaal, eenzaam, authentiek, grappig, vlot, vanbuiten stoer maar vanbinnen onzeker)
- Welke persoonlijke groei maken de personages door in het verhaal?
- Welke kerngebeurtenissen zetten deze groei in gang? (Beide personages doorgaan in het boek een grote persoonlijke groei. Linus gaat van een gefrustreerde jongen die moet wennen aan naar school gaan met zijn rolstoel naar iemand die meer op zijn gemak is in zijn rolstoel en vrolijker wordt. Dit komt grotendeels doordat hij verliefd wordt op Aster tijdens hun contact (dit gebeurt doorheen het boek) en doordat hij Aster vertelt over het misbruik van zijn coach. Aster gaat van de jongen die doet alsof hij nergens iets om geeft naar iemand die zijn best doet. Dat komt grotendeels doordat Linus hem motiveert om zijn schoolwerk op te pakken en omdat hij Linus iedere dag mee naar school neemt. Hij vertelt Linus over zijn eenzaamheid en de teleurstelling die de afwezigheid van zijn moeder meebrengt. Later vertelt hij tegen Claire dat hij bang is dat mensen niet echt van hem kunnen houden. Claire stelt hem gerust en even later durft hij het ook aan Linus toe te geven. Zo ontstaat er bij beide jongens een openheid en eerlijkheid ten opzichte van elkaar, wat hun band versterkt.)
- Aster heeft er soms moeite mee dat jongens waar hij mee kust niet openlijk uit de kast zijn. Kun je je verplaatsen in zijn situatie? Welke gevoelens zou dit bij jou oproepen? (Aster voelt zich soms gebruikt en afgewezen, alsof hij maar voor even leuk is of enkel als het stiekem is).

Stijl

- Het verhaal wisselt per hoofdstuk tussen Linus en Aster. Op welke manier denk je dat deze aanpak het boek meer diepgang geeft? (Je neemt als lezer een kijkje in de hoofden van zowel Aster als Linus. Je weet wat ze beide voelen, maar van elkaar weten ze dit niet. Dit creëert spanning (Zou Aster tegen Linus durven zeggen dat hij verliefd is op hem?) en zorgt voor meer empathie (Je snapt bijvoorbeeld waarom Linus zo bang is van aanrakingen)).
- Waarom lees je het boek wel/niet graag op deze manier?

Hanne Eerdekens zegt zelf over haar schrijfstijl: "Ik kies voor een stijl die jongeren aanspreekt zonder te gekunsteld te zijn. Ik vermijd geen Engelse woorden als die beter passen, voeg geen onnodige referenties toe naar bekende popsterren om maar relateerbaar te zijn. Misschien ben ik over vijf jaar die feeling kwijt, ik blijf zoeken naar mijn eigen stijl, maar tot nu toe werkt het."

(<https://www.literatuurvlaanderen.be/nieuws/schwalbe-vijf-vijfentwintigers-over-hun-schrijven>)

Hanne Eerdekens probeert in haar schrijfstijl jongerentaal te gebruiken.

- Hoe doet ze dit? Vind je dat ze hierin slaagt? (Ze gebruikt Engelse uitdrukkingen en woorden, gebruikt stopwoorden, schrijft in korte zinnen, etc.)

Creatieve verwerking

Stellingspel

Materiaal

- kaartjes stellingen spel (zie bijlage 1)
- pot of bakje

1. Knip alle stellingen uit en doe degene die je wil gebruiken in een pot. (Blauw= vragen over het boek, roze= vragen over seksualiteit en seksuele voorkeur, paars= persoonlijke vragen)
2. Verdeel de ruimte in 2 delen door een lijn op de grond te maken met tape (of de ruimte op een andere manier te verdelen).
3. Overloop enkele belangrijke afspraken met de groep. (Je kunt deze samen met de groep maken of op voorhand zelf al opsommen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan: we respecteren elkaars mening, we vallen nooit een persoon aan, we luisteren zonder te onderbreken, etc.)
4. De juryleden mogen 1 voor 1 een stelling pakken en deze hardop voorlezen.
5. Ieder jurylid gaat aan één kant van de lijn staan, links als ze het eens zijn en rechts als ze het oneens zijn.
6. Stel eventueel een extra bijvraag: Wie wil toelichten? Alle juryleden zijn vrij om meer uitleg te geven, verplicht ze hier zeker niet toe. Je kunt ook concrete bijvragen stellen (bijvoorbeeld: Kun je een voorbeeld geven van een situatie waar je in contact kwam met iemand van een andere seksuele geaardheid?)

BoekTok

Materiaal

- gsm, laptop of tablet met internettoegang en camera

1. Lees het antwoord van Hanne Eerdeken op de vraag: 'Hoe belangrijk is BoekTok voor jou?':
  - a. "De kracht van BoekTok is nauwelijks te overschatten. Als lezer heb ik er een gemeenschap gevonden van mensen met dezelfde interesses. Ook als schrijver heeft het platform zoveel te bieden. Het is vandaag de belangrijkste vorm van marketing en je krijgt directe feedback van je doelpubliek. Zonder BoekTok zouden mijn boeken heel andere verkoopcijfers hebben."
(<https://www.literatuurvlaanderen.be/nieuws/schwalbe-vijf-vijfentwintigers-over-hun-schrijven>)
2. Beantwoord in groep onderstaande vragen. Eerst krijgen de juryleden even de tijd om zelf op internet enkele BoekToks op te zoeken. Tip: Bekijk ook zeker eens Hanne haar accounts (<https://www.instagram.com/hanne.eerdeken/> en https://www.tiktok.com/@hanne_eerdeken).
  - Gebruik je zelf BoekTok? Waarom wel/niet?
  - Denk je dat BoekTok werkt? Wat zijn de voordelen van BoekTok voor schrijvers? Zijn er ook nadelen?
  - Welke video's spreken je aan? Waarom net die?

- Als jij een BoekTok video zou maken, hoe zou je het dan doen?
3. Nu gaan de lezers zelf een BoekTok maken rond het boek “Hoofd boven water”. De insteek mogen ze zelf kiezen (bijvoorbeeld: vergelijkbare boeken laten zien, de thema’s bespreken, een mooie video maken om het boek in de kijker te zetten, etc.)
  4. De lezers laten hun BoekToks nu aan elkaar zien. Misschien zijn ze zelfs wel leuk om op de sociale media van de school of van de bibliotheek te delen?

In een rolstoel door het leven

Materiaal

- scherm of laptop om video af te spelen
- kladblad
- schrijfmateriaal

Knip alle stellingen uit en doe degene die je wil gebruiken in een pot. (Blauw=

1. Linus gaat dankzij zijn ongeval in een rolstoel door het leven. Vaak onderschatten we hoe rolstoelonvriendelijk onze maatschappij in elkaar zit. In deze video van Factcheckers wordt dat ook duidelijk gemaakt:
<https://www.youtube.com/watch?v=JJJWEYD5jhs> (van minuut 7.42 – 14.30 en van minuut 17.00 – 20.06).
→ Hoe voel je je na het kijken van deze video? Welke gevoelens roept dit bij je op?
2. Verken samen met de juryleden hoe rolstoelvriendelijk de eigen locatie is.
Beantwoord eerst onderstaande vragen:
→ Kennen we iemand die in een rolstoel zit?
→ Welke problemen zouden rolstoelgebruikers dagelijks ondervinden? Aan welke zaken denken we zo al? (Denk aan opstapjes, altijd moeten wachten aan de lift, op voorhand hulp aanvragen, afhankelijk zijn van anderen, etc.)
→ Welke rolstoelvriendelijke initiatieven zijn er op onze locatie? (denk aan parkeerplaatsen, brede doorgangen, een lift, etc.)
3. Loop nu een route doorheen de locatie en ontdek op welke plaatsen rolstoelgebruikers tegen een obstakel aanlopen en tijd verliezen. Schrijf ieder obstakel op.
4. Na de rondgang kom je weer samen in groep en beantwoord je onderstaande vragen:
→ Welke zaken zijn er om het leven van rolstoelgebruikers makkelijker te maken?
→ Welke obstakels komen rolstoelgebruikers tegen op onze locatie?
→ Wat kunnen wijzelf doen om het gemakkelijker te maken voor rolstoelgebruikers?
→ Hoeveel op 10 scoren we onze locatie op rolstoelvriendelijkheid?

De bevindingen kunnen eventueel genoteerd worden in een document dat aan de locatieverantwoordelijke bezorgd kan worden. Op die manier werken de juryleden mee aan een rolstoelvriendelijkere locatie!

4

VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Heartstopper / Alice Oseman (Van Goor, 2021) - LGBTQIA+ verhaal, schoolsetting, coming of age, graphic novel
<https://www.boekenzoeker.be/heartstopper>
- Gloei / Edward van de Vendel en Floor de Goede (Querido, 2020) - LGBTQIA+ verhalen, waargebeurd, poëzie
<https://www.boekenzoeker.be/gloei-interviews-en-gedichten>
- Op het einde gaan ze allebei dood / Adam Silvera (Clavis, 2018) - LGBTQIA+ verhaal, diversiteit, twee perspectieven
<https://www.boekenzoeker.be/op-het-einde-gaan-ze-allebei-dood>
- Imogen, obviously (Engels) / Becky Albertalli (Harper Fire, 2023) - coming of age, LGBTQIA+ verhaal, zoeken naar seksuele voorkeuren
https://bibliotheek.be/catalogus/becky-albertalli/imogen-obviously/boek/library-marc-vlacc_10508832?q=Imogen%2C%20obviously
- The Louis Ortega Survival Club (Engels) / Sonido Reyes (faber & Faber, 2024) - coming of age, schoolsetting, seksueel overschrijdend gedrag

Andere boeken van Hanne Eerdekens vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Hanne%20Eerdekens>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- <https://www.deleesjury.be>
- <https://www.auteurslezingen.be/hanne-eerdekens>
- <https://www.pelckmansuitgevers.be/de-zielenstorm>
- <https://www.instagram.com/hanne.eerdekens/>

5

EINDTERMEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende eindtermen:

Finaliteit doorstroom

- Nederlands - 02.16: De leerlingen gaan in interactie over de relevantie van literaire teksten voor hun leefwereld, voor de samenleving waarin ze leven en voor de samenleving waarin de teksten ontstonden.
- Sociaal-relatieve competenties - 05.01: De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
- Burgerschap - 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.
- Burgerschap - 07.03: De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.
- Burgerschap - 07.04: De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

Finaliteit arbeidsmarkt

- Nederlands – 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Sociaal-relatieve competenties – 05.01: De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
- Burgerschap – 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.
- Burgerschap – 07.03: De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.
- Burgerschap – 07.04: De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

Dubbele finaliteit

- Burgerschap – 07.02: De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.
- Burgerschap – 07.03: De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.
- Burgerschap – 07.04: De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.
- Nederlands – 02.13: De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.
- Sociaal-relatieve competenties – 05.01: De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Sammie Stege, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

BIJLAGE 1

Stellingen voor stellingenspel

Ik las liever het perspectief van Linus.

Ik zou dit boek aanraden aan mensen van mijn leeftijd.

Er zitten herkenbare situaties in het boek.

Dit boek heeft mij iets geleerd.

Ik kan mezelf herkennen in een van de personages uit het boek.

De vormgeving geeft het boek een extra leeservaring.

Het boek heeft mij iets geleerd over seksuele oriëntatie en de uitdagingen die hiermee gepaard gaan.

Ik ken iemand met een andere seksuele voorkeur dan de mijne.

Ik kan verschillende soorten seksuele voorkeur benoemen en weet wat ze betekenen.

Ik kan me inbeelden dat Aster het moeilijk heeft met dat sommige mensen nog in de kast zitten.

Ik weet hoe ik iemand kan steunen in de zoektocht naar diens seksualiteit.

Ik vind dat er meer queer-literatuur moet zijn in België.

Ik heb zelf wel eens getwijfeld
over mijn seksuele voorkeur.

Ik heb respect voor iedere
seksuele voorkeur.

Ik voel me ongemakkelijk als ik
mensen van hetzelfde geslacht
zie kussen.

Ik vind de verschillende
benamingen en 'vakjes' waarin
seksuele voorkeur wordt
geduwd vervelend.

Ik zou meer van dit soort
boeken lezen om me te
verdiepen in seksuele
voorkeuren.

Ik vind dat de aandacht die
naar de queer-gemeenschap
gaat overdreven is.